

SPRAWOZDANIA

Joanna Wnęk-Gozdek

ORCID 0000-0003-4049-5872

Anna Włoch

ORCID 0000-0002-5286-8464

Łukasz Tomczyk

ORCID 0000-0002-5652-1433

KOMUNIKAT Z BADAŃ REALIZOWANYCH W RAMACH MIĘDZYNARODOWEGO PROJEKTU BADAWCZEGO DANUBE (DEVELOPMENT OF NEW ANDRAGOGICAL DIAGNOSTIC APPROACHES AND INTERVENTIONS OF THE ADULT DOCILITY PHENOMENON) ERASMUS +

Dynamiczne zmiany zachodzące we współczesnych społeczeństwach, związane z postępującymi procesami globalizacyjnymi, wymuszają wśród dorosłych konieczność poszerzania i uzupełniania posiadanej wiedzy. Dorośli w europejskich społeczeństwach muszą wykazać się gotowością do uczenia się, stałego podnoszenia własnych kwalifikacji, a niekiedy do przekwalifikowania się i uczenia się czegoś nowego. Inwestowanie w edukację także wśród dorosłych wpisuje się w realizację koncepcji „Europy wiedzy” oraz „uczenia się przez całe życie”. Instytucje Unii Europejskiej, respektując odmiennosc i niezależność narodowych systemów

oświaty, jedyne działania, jakie podejmują w zakresie edukacji, to wspieranie jej rozwoju na wszystkich szczeblach. W ostatniej dekadzie szczególnie istotne okazało się wspieranie ze strony instytucji unijnych edukacji dorosłych w krajach UE. Celem jest tworzenie w krajach członkowskich optymalnych warunków dla rozwoju wszystkich obywateli, a szczególnie wspieranie rozwoju ich kompetencji kluczowych. W zakresie edukacji dorosłych instytucje unijne dążą do podniesienia odsetka osób dorosłych uczących się do poziomu 60% do roku 2030. Faktem jest, że w krajach członkowskich UE mamy do czynienia z ogromnymi dysproporcjami w zakresie udziału w edukacji osób dorosłych w wieku od 25 do 64 lat (EUROSTAT, 2022). Od lat najwyższy odsetek dorosłych uczących się notuje się w krajach skandynawskich, najniższy zaś w krajach Europy Środkowo-Wschodniej, w tym w Polsce. Z tego powodu kraje o najniższych odsetkach dorosłych uczących się mogą liczyć na wsparcie instytucji unijnych w celu rozwijania tego sektora edukacji oraz zapewniania wszystkim grupom społecznym warunków sprzyjających ich wszechstronnemu rozwojowi. W krajach tych podejmowany jest szereg działań na rzecz zwiększenia dostępu do edukacji, szczególnie dla tych dorosłych, którzy z rozmaitych powodów mogą najwięcej skorzystać na podniesieniu własnych kwalifikacji, czy też przekwalifikowaniu się. Wszystkie te działania zmierzają do udoskonalenia poziomu gotowości do uczenia się dorosłych, który jest zależny od wielu czynników, przede wszystkim poziomu wykształcenia jednostki, jej statusu społeczno-ekonomicznego, dotychczasowych doświadczeń edukacyjnych etc.

Gotowość do uczenia się dorosłych rozumiana jest jako motywacja do działania o charakterze edukacyjnym. Może być ona uwarunkowana wewnątrznie jako rezultat procesu socjalizacji lub zewnątrznie, poprzez czynniki zawodowe, wpływ rodziny i kręgu znajomych, czy też w ujęciu makrospołecznym, poprzez zmiany w sektorze gospodarki i zmieniającą się sytuację na rynku pracy. Poznanie tych wszystkich złożonych czynników daje możliwość nie tylko dostosowania oferty edukacyjnej na potrzeby uczących się dorosłych, ale także umożliwiała wspieranie tych europejskich systemów edukacyjnych, w których edukacja dorosłych realizowana jest w bardzo małej grupie społecznej. Należy podkreślić, że dorośli muszą zdawać sobie sprawę, dlaczego powinni podjąć dalsze aktywności edukacyjne (Knowles, Holton III, Swanson, 2005).

Przykładem działań w zakresie rozwijania gotowości do uczenia się dorosłych jest realizowany od 1 września 2020 roku międzynarodowy projekt badawczy DANUBE (*Development of new andragogical diagnostic approaches and interventions of the adult docility phenomenon*). Działania w ramach projektu DANUBE zaplanowane zostały na okres od 1 września 2020 do 31 sierpnia 2023. Ogólne cele projektu wpisują się w realizację koncepcji „uczenia się przez całe życie”. Projekt DANUBE finansowany jest ze środków programu Erasmus+ (2020-1-SK01-KA204-078313). W skład całego zespołu badawczego wchodzi badacze ze Słowacji (Uniwersytet Macieja Bela w Bańskiej-Bystrzycy), Czech

(Uniwersytet Tomasza Baty w Zlinie), Polski (Uniwersytet Pedagogiczny im. Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie), Serbii (Uniwersytet w Nowym Sadzie) oraz Finlandii (University of Eastern Finland – Itä-Suomen Yliopisto, Joensuu). Głównym koordynatorem projektu są badacze ze Słowacji z Uniwersytetu Macieja Bela w Bańskiej-Bystrzycy: Zuzana Neupauer, Martin Schubert, Ivan Pavlov i Miroslov Kryston. Polskim zespołem kieruje Joanna Wnęk-Gozdek, a poszczególne zadania realizują: Anna Włoch, Artur Fabiś i Katarzyna Zaremba oraz Łukasz Tomczyk.

Głównym celem badań podjętych w ramach projektu DANUBE jest opracowanie innowacyjnych narzędzi, które mają służyć diagnozowaniu potencjału edukacyjnego dorosłych w wieku od 18 do 65 lat. Rezultatem tych działań ma być opracowanie programu interwencyjnego, mającego na celu mobilizowanie szeroko pojętego potencjału edukacyjnego osób dorosłych, ale także kompleksowego przygotowania kadr nauczycieli osób dorosłych, którzy będą specjalizować się we wspieraniu i rozwijaniu gotowości do uczenia się tej grupy społecznej.

Realizacja projektu DANUBE obejmuje kilka etapów. Pierwszym z nich było opracowanie narzędzia badawczego do pomiaru gotowości do uczenia się. Zadanie to realizowali partnerzy ze Słowacji i Czech, którzy opracowali narzędzie badawcze w oparciu o wyniki badań teoretycznych i diagnostycznych czeskich i słowackich andragogów (Gavora i in., 2015; Jakešová, Kalenda, 2015; Jakesova i in., 2016). Narzędzie składa się kilku elementów: testu do pomiaru poziomu gotowości do uczenia się, refleksyjności, testu koncentracji w trakcie uczenia się, umiejętności reagowania na zakłócenia w procesie uczenia się, testu pamięci numerycznej, testu badającego poziom motywacji do uczenia się oraz umiejętności samoregulacji w trakcie procesu nabywania nowej wiedzy i umiejętności. W baterii testów wykorzystano dwa wystandaryzowane testy: Akademicką Skalę Motywacji AMS-28 (Vallerand i in., 1993) oraz Kwestionariusz Samoregulacji SRQ-27 (Brown i in., 1999). Opracowana bateria testów została przetłumaczona z języka angielskiego na języki urzędowe krajów partnerskich projektu. Polskie narzędzie udostępniono pod adresem: <https://evaluapp.com/p/402723f5-bcd9-4209-9f5d-2115ea61d46>.

Po przeprowadzeniu badań pilotażowych i uwzględnieniu uwag respondentów właściwa bateria testów została udostępniona potencjalnym respondentom. Link do baterii testów został rozpowszechniony w instytucjach szkolnictwa wyższego, szkołach dla dorosłych oraz na różnego rodzaju kursach doszkalających. Badania prowadzone są w grupach dorosłych uczestniczących zarówno w edukacji formalnej, jak i nieformalnej. Zbieranie we wszystkich krajach partnerskich DANUBE danych rozpoczęto w październiku 2021 r., a zakończono w styczniu 2022 roku. Aktualnie opracowywane są wstępne analizy zebranego materiału badawczego oraz przygotowywane publikacje naukowe prezentujące uzyskane wyniki badań.

Prowadzone badania wpisują się nie tylko w aktualne teoretyczne problemy andragogiki, ale również wnoszą cenne informacje dla praktyki edukacyjnej (w szczególności edukacji pozaformalnej).

Projekt DANUBE jest odpowiedzią na aktualne problemy andragogiki jako subdyscypliny pedagogicznej, która wykorzystuje narzędzia diagnostyczne pozwalające na określenie elementarnych składowych procesu uczenia się (Karikova i in., 2018). Ponadto badania realizowane w międzynarodowym zespole wpisują się w rozwój pedagogiki porównawczej, rezultatem których może być wypracowanie wspólnych rozwiązań w zakresie edukacji dorosłych, nie tylko w krajach partnerskich projektu DANUBE. Badania z zakresu komparatystyki edukacyjnej umożliwią także rozwój szkolnictwa wyższego w krajach europejskich (Kwiek, 2018). Z kolei zaproponowanie innowacyjnych rozwiązań w obszarze szkolnictwa wyższego, zmiany treści kształcenia na kursach związanych z edukacją dorosłych wzbogacają diagnostykę pedagogiczną ukierunkowaną na osoby dorosłe (Krystoń, 2013).

Bibliografia

- EUROSTAT (2022). *Adult learning statistics*. Pobrane z: https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Adult_learning_statistics
- Brown, J.M., Miller, W.R., Lawendowski, L.A. (1999). The Self-Regulation Questionnaire. W: L. Vandecreek, T.L. Jackson (red.), *Innovations in Clinical Practice: A Sourcebook, vol. 17* (s. 281–292). Sarasota, FL: Professional Resource Press/Professional Resource Exchange.
- Gavora, P., Jakešová, J., Kalenda, J. (2015). The Czech Validation of the Self-regulation Questionnaire. *Procedia – Social and Behavioral Sciences, vol. 171*, s. 222–230. DOI: 10.1016/j.sbspro.2015.01.113.
- Jakešová, J., Kalenda, J. (2015). Self-regulated learning: Critical-realistic conceptualization. *Procedia – Social and Behavioral Sciences, vol. 171*, s. 178–189. DOI: 10.1016/j.sbspro.2015.01.105
- Jakesova, J., Gavora, P., Kalenda, J. (2016). Self-Regulation of Behaviour: Students Versus other Adults. *International Journal of Educational Psychology, vol. 5(1)*, s. 56–79. DOI: 10.17583/ijep.2016.1661
- Karikova S., Kryston M., Michalovic V., Neupauer Z., Pavlov I., Vanek B. (2018). (II)Literacy of adults as a problem of inclusion and equality in lifelong learning. W: Ł. Tomczyk, B. Vanek (red.), *How to work with NEETs. Recommendations for policy and practice* (s. 9–34). Kraków: Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie. DOI: 10.24917/9788395373701.1
- Krystoń, M., (2013). The potential of cultural-andragogical processes in the spectrum of strategic documents, *Paidagogos – Journal of Education in Contexts, vol. 1*, s. 30–44, <http://www.paidagogos.net/issues/2013/1/article.php?id=3>
- Kwiek, M. (2018). International research collaboration and international research orientation: Comparative findings about European academics, *Journal of Studies in International Education, vol. 22 (2)*, s. 136–160.

- Knowles M.S., Holton III E.F., Swanson R.A. (2020), *The Adult Learner. The Definitive Classic in Adult Education and Human Resource Development*. London: Routledge.
- Vallerand, R.J., Pelletier, L.G., Blais, M.R., Brière, N.M., Senécal, C., Vallières, E.F., (1992). The Academic Motivation Scale: A Measure of Intrinsic, Extrinsic, and Amotivation in Education, *Educational and Psychological Measurement*, vol. 52, s. 1003–1017, <http://dx.doi.org/10.1177/0013164492052004025>

Dane do korespondencji:

dr Joanna Wnęk-Gozdek

Uniwersytet Pedagogiczny im. KEN w Krakowie

e-mail: joanna.wnek-gozdek@up.krakow.pl

dr Anna Włoch

Uniwersytet Pedagogiczny im. KEN w Krakowie

e-mail: anna.wloch@up.krakow.pl

dr inż. Łukasz Tomczyk

Uniwersytet Jagielloński w Krakowie

e-mail: lukasz.tomczyk@unimc.it